ANY V *Sabadell 7 Juny 1891* NÚM. 203

LO CATALANISTA

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director.—Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Carrer de Madoz, núm. 31 y 35
SABADELL

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Sabadell . . . . . 2 rals al mes.
Fora . . . . . 8 » trimestre.
Un número sol. . . . . 1 »
Anuncis á preus convencionals.

DON ARTUR CAMPIÓN

Hi ha noms que semblan una burla; pero n' hi ha d' altres que son una profecia.

Coneixem *Blanchs* molt negres, *Morenos* com un glop de llet; *Modestos* plens d' orgull, *Cándidos* com unas guillas; un *Ladron* honradíssim, y un *Santo* pitjor que un dimoni.

En cambi l' ilustre navarro que Barcelona te l' honra de hostatjar aquets dias, lo senyor Campión, es realment campió insigne de la sagrada causa dels drets y llibertats de la pátria.

Los qui tenim lo cor y l' enteniment lligats á la bandera que, desplegada als quatre vents, proclama la redempció dels pobles, coneixiam y veneravam de temps, lo nom del eminent campió del regionalisme navarro. Y aplaudirem calurosament l' acort del honorable cos d' Adjunts que va cridarlo al sí del Consistori dels Mantenedors dels Jochs Florals d' enguany, perque aixis nos havia de pertocar la honra y la satisfacció de coneixel y de mostrarli las fortas simpatías que á ell y á sa obra 'ls nostres esperits lligavan.

Ja 'l tenim entre nosaltres; ja hem pogut coneixel y mes que may admirarlo, y aplaudirlo. Si altras noticias no n' haguessem tingut, nos l' hauria revelat son Discurs de gracias dels Jochs Florals, ab aquell estil vigorós, fidel ressó del carácter d' aquell poble navarro, dur y verge com lo metall de las entranyas de sos monts, crit amorós d' aquella rassa valerosa que, may doblegada á cap jou, ve á encoratjar l' ardiment d' un poble que lluyta per trencar opressions ominosas; y ademés ab aquella copia de coneixements, que en compte de las vanas flors retóricas que inflan la paraula dels dominadors, venian á enrobustir la ferma argumen-

tació del clarvident, convensut y eleqüentíssim paladí de la regeneradora causa del regionalisme.

Era 'l Sr. Campión un senzill estudiant quan s' allistá ja en los rengles dels defensors de las pátrias oprimidas.

Acabava la guerra civil. Lo poble espanyol afligit, desagnat y arruinat per la fratricida lluyta, al veurer arribar son termini, sentí que li pujava del cor un crit de satisfacció; mes ¡ay! no pogué aquesta expansió brotar de tots los llavis: que 'l poble euskar sentí barrejarse ab l' esperat anunci de la pau un nou crit de guerra, d' una guerra sorda, que no feya sanch, pero guerra que abrahonava espanyols contra espanyols, que arrossegava pel fanch la noble vestidura d' aquella rassa, que befava sa dignitat y minava son pervenir, que ofegava sos drets y sa voluntat, y matava la essencia de la seva vida: en una paraula, 'l poble euskar oí la proclamació de la guerra destructora de sos furs adorats, fent tremolar de soca y arrel lo sagrat roure de Guernika.

Paladí de la causa dels furs, se fundá á Madrid lo periódich *La Paz*. Al entorn de son Director, l' eminent patrici don Miquel Loreda, s' aplegá la cohort escullida dels bons fills de la rassa heróica dels euskars. En Campión casi be criatura encara, mes ja amant ardorós de son pays, aportá á la obra patriótica los fruys primarenchs d' un talent que desvetllá y posá en commoció 'l crit d' angoixa de sa pátria.

Desde llavors, no ha parat un moment la seva inteligencia y la seva activitat. Associacions, periódichs, certámens literaris, han tingut sempre en ell inteligent y ferma ajuda, á una sola condició, que estimessen los furs y que treballessen per la seva restauració.

Fou soci fundador de la Associació Euskara de Navarra, y Secretari de la redacció de la Revista Euskara, orguen gloriós d' aquella, al qui ha vingut á succehir *La Euskalerria*, de San Sebastián, que s' honra de contar al senyor Campión entre sos mes distingits calaboradors. Dirigí *El Arga* y després lo *Lau-Buru*, diaris que ab no poca honra mantingueren enlayrada la bandera fuerista; y disfrutan de la seva molt estimada cooperació las redaccions de tots los diaris y periódichs consagrats á la defensa de las aspiracions de son pays, *La Unión Vasco-Navarra*, *El Noticiero Bilbaino*. etc.

Dintre de la Euskalerria, abogá per la celebració de Jochs Florals, en que s' exelcés la llengua inmortal dels euskars, y lográ que se 'n fes á Elizondo un primer assaig, del que la literatura 'n guardará memoria eterna, puig dongué á coneixer al gran poeta modern Felip de Arrese.

Un dia organisá 'l senyor Campión una campanya electoral, per portar al municipi las aspiracions regionalistas: Tots los partits s' alarmaren y d' acort ab lo Gobernador, monárquichs, de tots los matisos, repúblicans de tots lss colors, formaren una coalició dels explotadors de la opinió y

de tota la vida pública contra aquella onada de patriotisme qne venia á escombrar del municipi tanta corrupció que 'l consumia y aclaparava. Aixó no obstant, sortiren triomfants alguns fueristas; mes la indignitat de la lluyta feu fástich á molts que sentiren horror de tornarhi. Lo senyor Campión, elegit allavoras regidor, treballá de ferm, y sempre inútilment, per fer práctichs los propósits dels fueristas; entre altras cosas lográ que l' Ajuntament celebrés y presidís uns Jochs Florals, que tingueren gran ressonancia y que guanyaren adeptes á la causa que simbolisaren. En las eleccions municipals prop-passadas, lo senyor Campión, infatigable en sas lluytas, ha tornat á presentarse arborant contra tots los partits la santa ensenya de *Dios* y *fueros*, y contra tota la oposició ha obtingut la victoria que será, no 's pot dubtar, feconda pels interessos del regionalisme de Navarra.

Perfilat massa á la lleugera, aquest es l' home d' acció.

Fora de Navarra y sobre tot fora dels círcols ahont l' amor á la causa de la propia regió fa visibles y estimables los esforsos que en altras, al mateix fi 's realisan, lo nom del senyor Campión es conegut y admirat per sos treballs filológichs, jurídichs y literaris.

Entre sos estudis de la llengua euskara, en los qual es una autoritat, podem citar los següents: La *Gramática euskara*, de gran predicament entre 'ls filólechs.—*Ensayo acerca de las leyes fonéticas de la lengua euskara* —*Orreaga*, balada en dialecte guipuzcoá, ab divuyt varietats dialectals, —*Memoria linqüistica acerca de los cuatro dialectos del bascuence*, (premiaen un concurso de Durango).

Entre sas obras literarias, com sabrán nostres lectors, puix es ben coneguda á Catalunya, gosa de universal renom, la novela *Don Garcia Almorabid, crónica del siglo XIII.*

Pero ademés te publicats en periódichs y revistas, una llarga série de estudis y narracions, entre las que recordém: *La visión de D. Cárlos, Príncipe de Viana—Los hermanos Gamio—Grachina—La muerte de Oquendo*, (en llengua euskara)—*La promesa* (també euskar)—*El Coronel Villalva—Gaston de Belsunce—Contrastes—Victor Hugo*, semblansa literaria; y, ademés, infinitat d' articles de crítica.

Com á jurisconsult, ocupa un dels primers llochs en lo foro de Pamplona, y en lo sí del Col-legi d' Advocats ha redactat treballs molt importants, entre 'ls que 'ns complavem en citar una Memoria contra 'ls artícles 14 y 15 del Códich Civil, d' aborrida memoria.

Perdónens l' ilustre escriptor y propagandista del regionalisme lo emboyrat retrato que 'n fem á nostres lectors.

No preteniam pas ferne un estudi, y sí solament presentarlo als bons catalans, y donarli desde aquestas colúmnas, á ell, á la venerable mare, á la distingida esposa y á la hermosa germana, que l' acompanyan, nos-

tra coral benvinguda y salutació efectuosa.

Ho hem ja complert, y sols nos resta dir *amen* á la bella expressió ab que finalisá son discurs als Jochs Florals.

«¡Deu fassa de la meva estada entre vosaltres preludi y anunci de fraternitat indisoluble!»

N. VERDAGUER Y CALLÍS.

De «La Veu de Catalunya».

SECCIÓ POLÍTICA

De resultas de la discussió del aument de bitllets del Banch d' Espanya que te lloch aquestos dias en lo Congrés, sembla que 'l senyor Cánovas está un xich enfadat ab la majoría del seu partit, perque te més afició á las carreras de caballs y corridas de toros que no pas á las qüestions d' Hisenda qu' avuy dia tan afectan á la bona marxa de la desgraciada Espanya.

Y ab més motiu s' enfadá 'l senyor Cánovas perque un d' aquestos dias de poch li vingué si no pert lo gobern una votació de verdadera importancia en l' assumpto que 's debat en la Cambra.

Perque es lo que deu pensar lo *gefe indiscutible* de la colla conservadora.

Ja es prou trist que no vinguin á donar animació ab la seva presencia á las discussions financieras que 'ns ocupan, per més que no deixa de ser ben desayrat lo paper de la majoría en totas las qüestions que 'l gobern afectin, pero al menos votin com un sol home, quan siga l' hora de treurem d' apuros.

***

No obstant no hi ha perque enfadarse com ho ha fet lo senyor Cánovas, ni menos tirarloshi en cara las 2.000 credencials que 'l ministre d' Hisenda ha concedit als recomanats pels individuos de la majoría.

Primerament, perque 'ls favors que 's bescantan no s' agrahexen y menos quan son favors qus no 'ls paga qui 'ls otorga sino 'l pays, que tant pacientment ho aguanta.

Y segonament, perque al fi y al cap si la majoría es lleugera y amiga de *jockeys y toreros*, culpa será del partit que l' apoyá en las eleccions perque lo que es ella tota sola no haguera sortit pas tan compacte de las *bondadosas urnals electorals conservadoras*.

Pera tenir rahó en la queixa contra la majoría, era menester desde 'l primer dia, buscarla apropósit pera las discussions que 's preparavan, y no buscarla en lo *Veloz Club* y la *Hige liffe* madrilenya.

Puig si es veritat que *la cabra siempre tira al monte*, la majoría de la Cambra tirará als toros y á las carreras, pero no á las qüestions d' Hisenda.

S' ha parlat aquestos dias de la formació d' un partit católich fuerista, dirigit per un personatge retirat fa ja algun temps de las lluytas de la política.

Celebraríam que la idea 's tirés endevant, puig sempre es de bon veurer que las ideas regionalistas, catalanistas y fueristas, cada dia reben nova ajuda y de totas parts surten entussiastas pera defensarlas.

Los federals de bona mena entre 'ls elements avansats, los católichs fueristas, entre 'ls elements católichs y los catalanistas y regionalistas purament, de Cata-

lunya, Navarra, Galicia y Basconia entre totas las clases, be 's podría fer alguna cosa pera despertar del ensopiment als pobles de Espanya qu' avuy dia jauhen esmaperduts per la mes repugnant de las tiranías.

Tant debó que de tot arreu sortis lo crit de reivindicació de las petitas Pátrias.

Vingan d' ahont vingan, nosaltres aplaudirem sempre als que ab rectitut y entusiasme defensin sino única, principalment las ideas mes ó menos similars á las de nostre programa.

En pochs días hi han hagut un sens fi de desgracias en las plassas de toros.

Cogida y mort en Aranguez, *cogida* á Madrit, desgracias y morts á Granada, y no allargem la llista perque fora cosa de may acabar.

Axió no obstant l' *espectáculo nacional* continúa sent lo favorit per la gent mes aristocrática d' enllá del Ebro y 'l gobern no posa coto al sens fi de desgraeias qu' ocasiona.

Fins la prempsa, que tan moral y humanitaria vol ser algunas vegadas, no 's preocupa d' aquest barbarisme, y alimenta y subvenciona corresponsals com un de Granada, qui després de resenyar telegráficament per supost, perque axió interesa al pays, las desgracias, morts y ferits en una corrida, acaba dihent que el *ganado resultó muy bueno.*

¡Figureus! ¡Va matar y ferir á algunas personas!

¡No havía de resultar de primera!

¡Quantas barbaritats en aquesta desditjada Espanya!

La Diputació Provincial de Barcelona, confirmant las veus que desgraciadament corrian feya días, ha acordat UNANIMEMENT no fundar la cátedra de dret catalá que li havian solicitat las principals y mes importants associacions de Catalunya.

En alguna cosa s' havia de demostrar que la Diputació representava principalment la política madrilenya y no 'ls interesos de la provincia de Barcelona.

Llástima que 'l acort fos tan unánim que no des lloch á la discusió natural del perque no ha de concedirse lo que ab tanta de rahó li solicitavan.

Perque una Diputació que subvenciona carreras de cavalls, sens dupte pera contribuir al foment d' aquellas bestias, no 's compren que 's negui á fer lo mateix tractantse del foment del dret civil de nostra terra, que á tanta persona convindria saberlo de memoria.

Deu concedeixi á la Diputació Provincial de Barcelona lo premi que li corresponga per tant *piadosa obra* y fassi per manera que arribi aviat lo dia que en los históricbs salons d' aquella casa, no ressonin altres veus que las dels representants de Catalunya á fi de que pugan inspirarse en la antigua y gloriosa Generalitat de nostra terra.

DISCURS

LLEGIT EN LA FESTA DELS "JOCHS FLORALS„ D' ENGÜANY PER LO PRESIDENT DON JOAN PERMANYER Y ANYATS.

Excelentíssim Senyor, Damas y Cavallers:

Aquest lloch de honor, ahont sempre s' hi havia pujat per mérits propis, engüany, Deu m' ho perdoni, l' ocupo jo que no 'n tinch d' altre que 'l de portar un nom que, encara que modest, recorda fets d' enteresa verament catalana.

Lo honorable Cos d' Adjunts, girant los ulls enrera, los ha fixat en lo qui en tal dia com avuy portava, fa trenta un anys, se veu al celebrarse per segona vegada en lo present sigle eixa festa; y volent honrarlo després de mort, com l' havia ja honrat en vida m' ha cridat pera representar lo meu pare.

Tal volta m' haja pres també en compte l' amor intens que bat en mon cor per Catalunya; y encare que ni aixís puch arribar á deurer la distinció á un mérit propi, perque aquest amor es en mi també hereditari, necessito creureho. D' altra manera ni alé tindria per dirigirvos, senyors, la paraula.

Creyentho aixís, per altra part ha de serme permés parlar tan sols de Catalunya contemplantla en son passat, en son present y en son esdevenir ¡cuadro exhuberant de de recorts gloriosos, realitats tristas y falagueras esperansas!

En son passat. Al través de la espessa boyra que 'ns amaga las edats que foren, allá en los temps de la misteriosa generació dels pobles, jo hi veig en las valls y montanyas en que avuy, formant ciutats superbas, humils burchs ó escampadas masías, s' hi assentan nostras llars, aplechs d' homes qui hi tenian las sevas y que indentificats també ab la terra hi rebían de la naturalesa las mateixas impresions que avuy hi rebém nosaltres. Allá en aquells temps que 's perden derrera dels horizonts á que nostra vista no arriba, lo lacetá qui desde sa encontrada contemplava al capvespre l' aspra serra del Montserrat, devant dels marlets y agullas que coronan sa inmensa massa, devia sentir una admiració consemblant á la que al contemplarla sentim nosaltres, y quan se cubria lo Montseny de neu rebía com nosaltres ne rebém avuy sa freda alenada.

Jo no se ben be quins foren los seus costums, jo no conech son organisme social y polítich, jo apenas trobo en los menhirs, dolmens y murs ciclopis, que á sol y á serena han sobreviscut á la obra destructora dels sigles, una que altra senyal que 'm mostra los llochs que poblavan, més aixís y tot m' apar que en aquells llochs y en aquells homes hi oviro los informes encontorns de nostra Pátria.

Més tart, quan Roma hi posá sa feixuga planta, en eixas montanyas y valls hi sento ressonar la veu del patriotisme que llensa crits de independencia, y figurantme que 'ls cims y reconadas desde ahont nostres pares, al principi del sigle, abatiren las águilas francesas, son los mateixos punts estratégichs, que guiats per son coneixement del país, escullirian los naturals d' aquesta terra en aquell sigle remot per abatre las águilas romanas, penso, qui sab, si la pedra mitj ensorrada al fons de la vall, sobre la que mortalment ferit per la certera bala de nostres montanyesos caygué exánime l' any vuit lo granader de Napoleon, es la mateixa pedra que estimbada, desde dalt del cingle per lo forsut bras del illergeta doná mort esgarrifosa al legionari; y plaume mitj portat per la imaginació, creure que uns y altres esforsos foren impulsats per la mateixa pátria.

D' aquell temps ne sabém tan sols lo que Roma tingué á be que 'n sapiguessim, més sas narracions apassionadas no impedeixen que 's destaquin heróicas las figuras de Indibil y Mandoni, y si las conmocions ab que somohuen aquells capdills, la que avuy es terra catalana, no son los moviments característichs del ser que ja te vida propia, per forsa s' ha de convenir, quan menos, en que son las palpitacions convulsivas ab que durant la gestació done signes vitals lo ser de qui s' espera la existencia.

Es tan fort lo poder de Roma, que arriba al fi á sometre tota la península y la cohessió que li dona, es sostingnda per los Gots qui al ferse Senyors d' ella, per medis, que son avuy y es de temer sigan sempre un enigme, portan nova forsa externa pera mantenir unidas las parts que avans vivian separadas: més al rompres en la batalla del Guadalete

lo poder coherent de la Monarquía Goda altra vegada se desfá á bossins la antiga Ibérica.

Naix allavors Catalunya y al seu costat los demés reyalmes de la península; y al saludar en aquest moment sa aparició gloriosa, jo no puch menos, senyors, de sometre ab tota llealtat á vostre ilustrat criteri una consideració, que no perque lluyti ab corrents de opinió general que fa anys s' admeten sens reparo deixa de ésser més certa.

Estém avesats, gracias als vicis de nostra educació, á creure quan meditém sobre la vinguda dels alarbs, que 'l mal més gran d' aquell cataclisme fou la destrucció de la unitat ibérica. Y bé, ¿ab quín dret podém y devém jutjar nosaltres avuy lo que fos un mal lo que si en realitat ho hagués sigut podian remediarlo, no més que volentho, los que sentian sos efectes?

May com llavors haviam tingut los espanyols necessitat de juntarse. Devant de un perill, fent cara al enemich comú, apar que l' instint de la propia conservació devia impulsarlos á unirse, ó milló dit á seguir units; y no obstant, lo primer efecte de aquell important aconteixement es la separació. Tots se prepara á la defensa, més la relació que segueix al paroxisme dels primers moments, obra per separat en distints llochs de la península formant diferents núcleos de resistencia.

Semblava que tots aquells territoris esperessin que se desfés lo llas artificial que 'ls apressava pera restablir la seva individualitat perduda, y per molt que 'ls interessés deslliurarse del jou africá que 'ls doblegava apar que 'ls interessava més recobrar sa antiga personalitat. D' altra manera, en lloch de seperarse haurian estret més los llassos que 'ls unian, y baix la base de unió haurian emprés la gloriosa obra de la reconquista.

Jo no puch may deturarme á meditar sobre aquell aconteixement, lo més trascendental de nostra historia, sens que 'm persuadesca més y més de que latan enaltida unitat d' Espanya pot constituhirse violentment per la forsa, convencionalment per lo calcul, ja may per moviments espansius y naturals de las parts que quant s' abandonan á sí mateixas, lluny de gravitar vers un centre comú, romanan á separarse, com si fossen planetas que formant part d' una mateixa constelació deguessen moures per órbita diferent é independenta.

Naix llavors Catalunya, y jo recordo de son naixement, llegendas y tradicions que m' enardeixen. No se que hi ha de cert respecte de Otger, Catalon y de sos companys los Barons de la Fama, més la mateixa incertitut de sa existencia cubreix lo naixement de ma pátria d' una misteriosa vaguetat que m' encanta.

De la existencia de Jofre lo Pelós ne tinch noticia segura, y aceptant com á verossímil la esplicació que de referencia á son valor y llealtat, se sol donar á las barras de sanch ab que se sagella la nacionalitat catalana, desde aquell punt la veig creixer y muntar, no sabent que admirar més, si 'ls fets gloriosos que avuy encara cantan ab veu épica los poetas, ó l' organisme admirable de sa constitució interna, vers la cual ara mateix giran los ulls los publicistas, desitjosos de rependren lo secret per reanimar ab ells las constitucions modernas.

Jo veig desde llavors en lo desé sigle rellampegar en la Catalunya de Borrell II raigs de cultura, tant més explendents quan més foscas son del mon las tenebras.

Jo en lo sigle XI obro lo llibre dels Usatjes, y á presencia de la munió de costums vivificants y justos que l' integran, miro ab respecte, d' una part lo seny y tino práctich del poble que ab sos actes los creava y d' altra la prudencia y dots de gobern del primpcep que volgué sancionarlos.

Observo com aixampla las fronteras Ramon Berenguer III, lo vicioriós paladí de la

emperatriu d' Alemania, y com traspassantlas lo seu fill Ramon Berenguer lo Sant, després de conquistar Lleyda y Tortosa, planta lo sagrat signe de la Creu sobre 'ls murs d' Almería.

Veig com unidas las coronas de Aragó y Catalunya, en la testa de Alfons lo Cast, arrela més y més l' esperit cristiá en nostra pátria.

Sens que sápigue esplicarme las causas reflexiono sobre 'ls fets de la vida pública y sobre 'ls fets tal volta més misteriosos de la vida privada de Pere II, de aquell rey que vencedor en las Navas de Tolosa, ha merescut lo sobrenom de *católich*, res no obstant lo haver mort fent armas contra 'l Papa.

Embadalit m' hi aturo á contemplar la colossal imatge d' en Jaume, no per admirar sas proesas, sino per admirar com compenetrantse poble y rey senten d' una manera definitiva los fonaments de la Constitució Catalana. Digne fou del poble á qui gobernava, aquell rey de atlética figura y nobles aspiracions, que al estendre son bras conquistava regnes, y fou digne de son rey aquell poble que seguintlo en sas conquistas aprofitava las horas vagarosas, no per donar las lleys als mars, com usualment sol dirse, sino per recullir las lleys que ab lo moviment etern de sas onas y 'l fer brugit de las tempestats las mars han imposat als homes, á fi de que recollidas ó recupiladas pogués ell y 'ls demés pobles millor observarlas y jamay cap d' ells tractés d' impossarhi, oblidant que 'l mateix Emperador Romá semideu en la terra no havia vecilat en reconeixho dihent ab senzilla y gráfica frase que avuy encara 's conserva en los Códichs; jo so senyor de la terra, la lley ho es del mar.

Y cuant desde don Jaume, gran y prepotent Catalunya en lo interior, se contempla ella mateixa en l' espill clarissim de sas Corts ahont se reflectan sas llibertats ben arreladas, y fa sentir son pes en lo exterior dins lo concert general de las demés nacions d' Europa, jo la veig per entre 'ls regnats de Pere 'l Gran, de Pere 'l Ceremoniós, de Jaume II y de Alfons, de aquells reys que sota las naus góticas de nostres temples cenyirém la corona que sos antecessors cenyiren baix las macissas arcadas dels temples románichs, y de Joan I de qui sempre en aquest lloch cal ferme especial memoria; y de recort en recort segueixo sas crónicas gloriosas fins que al arribar á en Martí l' Humá se condol mon ánima ab greu tristesa.

Al apreciar un fet qualsevol de la Historia no pot ferse pas abstracció dels seus efectes.

La mort d' en Martí, sens successió directa, porta á en Ferrán de Antequera: no es més que 'l precursor d' en Ferrán lo Católich.

Perque donchs nos condolém al pensar en la mort del Rey en Martí? Si la unitat d' Espanya fos sentiment que brotés espontáni en nostres corts deuriam alegrarnos d' una vicisitut que obrí lo camí á la unió de Catalunya y Aragó ab Castella. Y no obstant tots d' una manera instintiva veyém ab dolor interrompres aquí la nissaga de nostres monarcas.

Altra volta donchs ma llealtat m' obliga, encara que siga anant contra corrent á cridar vostra atenció sobre 'l que la unitat representa.

Pensemhi tots ab lo que semblant contrasentit significa; penseuhi particularment vosaltres, los qui no podeu discorrer sobre 'l passat y 'l present de Catalunya sens que us esglaye la sola idea de que 's puga conmourer la unitat nacional; penseu be lo que pot significar lo fet de que 'l goig y entussiasme que sentim al repassar las gestas de nostre terra, se converteixi en concirós abatiment á presencia d' una mort, qual importancia

única consisteix en haver preparat la unió que solidá lo casament dels Reys Católichs.

¡Los Reys Católichs! full de nostra historia que no m' atrevesch á llegir ab veu alta.

Declamém sempre contra Felip V, tot nostre odi se concentra en lo rey que en un moment de venjansa, cuant no havia pogut apagarse en son pit las resolucions violentas que desperta la guerra, doná lo colp de gracia á la autonomía catalana, y oblideu que Felip V no hauría vensut á no haverli procedit Felip IV y Felip III qui entregats á la mercé dels seus codiciosos favorescuts Olivares y Lerma havian desangrat la nació catalana; que aquesta no hauria pogut desangrarse sense las feridas que va deixar obertas Felip II en sas llibertats al imposar avans de tot y sobre tot sa voluntat sobirana, y que lo cer de la voluntat d' aquest Rey se forjá en lo regnat de son pare Carlos V ab los elements deixats per sos besavis los Reys Católichs.

Ah senyors! De nou convé fixar la atenció sobre la unitat d' Espanya.

Concideix ab lo casament dels Reys Católichs una tendencia general europea contraria á las llibertats cristianas, que 'ls pobles havian afermat durant la Edad mitjana. Aquesta tendencia trobá bona sahó á Castella. Després de la feble resistencia que poble y magnats feren per salvar unas llibertats que per lo malament que en aquella terra havían sigut fonamentadas, millor deuria considerarse com privilegis, com si 's condolguessen de la sort dels altres juntaren per sa part totas las forsas per aterrar las llibertats aragonesas y catalanas.

Si Catalunya y Aragó haguessen seguit separadas de Castella, sos monarcas s' haurian deixat portar ¿quí ho dupta? de las corrents generals que conduhian en aquell temps á tots los reys al absolutisme preconisat per Lutero; més posats devant de sos pobles, aquets, ab sa fermesa, haurian salvat, quan menos, los fonaments principals de nostras institucions venerandas.

Contra 'l Rey que taactava de trepitjarlas vencía la potent veu de Fivaller quant Catalunya vivia sola; contra 'l Rey que las trepitjava hauria vensut, també, la veu viril d' d' en Clarís, si no hagués estat Catalunya acompanyada y no hagués tingut lo Rey elements estranys per imposarse.

Separats de Castella, á no duptar, s' hauria fet sentir en nostra terra l' influencia; pero no hi ha dupte, tampoch, de que en mitj de tot al apagarse lo foch ardent de nostras llibertats hauria quedat caliu suficient pera que quant se tractá de restaurar en Europa lo gobern representatiu, baix lo símbol del sistema parlamentari, hagués pogut novament regenerarse Catalunya baix lo peu no d' una constitució artificiosa y convencional, sino d' una constitució verament catalana.

Com més un pensa en los bens passats, més los mals presents contristan l' ánima.

A mans de Felip V. la unitat espanyola va acabar d' estrenyer los nusos que la tenían lligada. Desde llavors Catalunya que havía esmersat totas sas forsas en sa derrera tentativa pera salvar sas llibertats visqué sens esma, aletargada, esclava. Fou esclava, y faltada, com l' esclau, d' ideals, privada de tota iniciativa y avesada á fer abstracció de sa existencia, acabá fins per perdre la noció de sa personalitat. Allavors li digué: la llengna de Castella es la d' Espanya; tu ets una part d' Espanya, per lo tant la de Castella, es la teva llengua; y 'ls catalans que en sa inmensa majoría no la parlavan ni la entenían, parlantla malament los pochs que la entenían y la parlavan, ho cregueren aixís, sens que 's paressin á esplicarse cam podía ser que hi hagués un poble que tingués una llengua y ne parlés una altra. Se li digué: la teva historia es la historia de la nacionalitat espanyola d' aquella nacionalitat que restaurada per don Pelayo tingué son bressol en Covadonga, per

posarhi lo testimoni del cel se inscrigué en sos calendaris á San Fernando com á Rey d' Espanya, y sense que s' espliqués com era que hagués d' anar á buscar son passat en terra forastera, de sas crónicas fins ne perdé la recordansa. Se li digué: lo teu dret no es tal dret, no es mes que una abigarrada escepció de la llegislació general d' Espanya y sense adonarsen de que en ell enmotllan sos fills totas sas relacions jurídicas, desde 'l naixement á la mortalla, ella mateixa calificá de dret comú lo de Castella mitj avergonyintse de perturbarlo. Se li digué, en fi: tu no ets ré y re has de fer. La direcció dels teus interessos públichs la senyalarém nosaltres: ton dret civil, satélit del nostre, seguirá aquest en sa órbita, y fins las lleys vos aplicarém nosaltres que no las enteném ni coneixém las costums vostras per podernos fer cárrech dels cassos práctichs en que han d' aplicarse. Res has de fer: treballa; y Catalunya treballá sens idea de lo que ella era abatuda y desconcertada.

Prompte vingué un moment en que semblava morta, y en realitat hauría pogut creures que havía mort si al comensament d' aquest sigle las hostas francesas no haguessin vingut á despertarla.

Al crit de "Independencia„ s' alsa novament potenta Catalunya, y ab feréstech coratge, sos fills, aturan aquellas aguerridas legions que de victoria en victoria havían recorregut tota la Europa.

Novament repren llavors, sens que ella mateixa n' hegui esment, los contorns de sa individualitat passada; y quan en temps veniders l' historiador tracti d' apreciar la época fatídica que haurá transcorregut desde Felip V. fins al dia que torni á recobrar Catalunya sa autonomía, d' una sola mirada y sens que la impresió dels detalls desvihin lo seu judici, sostindrá que á pesar de totas las imposicions y violencias Catalunya havía conservat sa personalitat en estat latent, y senyalará pera demostrarho la *guerra del any vuit*, tot enardint á sos contemporanis ab lo recort dels fets que en ella mes hi ressaltan.

La guerra del any vuit será, sempre, proba irrecusable de la personalitat de Catalunya, per mes que sos fills al passar l' últim francès la ratlla deixessin l' arma pera tornar al trevall sens donarse compte de lo que aquell fet significava.

Trevallant y en só de pau pren novament fisonomía propia y caractsrística la individualitat de Catalunya; y 'ls mateixos que li havían dit *treballa* moguts d' enveja ó tal volta tement que ab la forsa de sa riquesa la gran palanca dels temps moderns pogués algun dia imposarse mouhen novament los resorts de la unitat pera empobrirla y exasperarla.

Pero avuy, senyors, no es Catalunya sola la que s' extremeix en la asfixiant atmósfera que 's respira en tot Espanya. Altres territoris, precisament aquells que entenentse desde 'l Mediterrani per lo Pirineu y las costas del Cantábrich se constituhiren en estats independents y autónoms després de la invasió árabe, palpitant ja tots per desferse del jou que baix lo nom de unitat los empresona.

Tots aquets territoris, avuy com á principis del sigle VIII, se preparan pera la defensa. Allavors á pesar de tenir tots un enemich comú se constituhiren separadament. Are que están units tots palpan sas respectivas forsas y recordant llur modo d' esser tractan de reconstituhirse y regenerarse. Allavors cada un d' ells pel seu cantó va procurar deslliurar de la dominació dels alarbs las comarcas del centre y del mitj dia de la península, que per si solas no haurían arribat á deslliurarsen, y are ¡ells s' han de deslliurar de la dominacio avassalladora d' aquellas comarcas!

Quin será lo resultat final de la evolució que 's prepara? Una espessa boyra he dit nos priva de veurer los temps passats; pel mitj d' aquesta boyra tant mes densa quant mes

lluny son los temps que tractém de registrar s' hi oviran sombras opacas que per deduccions nos deixan mitj compendrer son modo d' esser. Lo temps que está per venir lo separa herméticament de nostra vista mur impenerable format per los designis de la Divina Providencia. Apenas per inducció podém preveure los sucessos.

No he de romprer jo 'l misteri de lo inconegut mes al dirigir la vista endevant se que passarán anys y passarán sigles y mes sigles y 'ls habitants d' aqueix tros de terra seguirán rebent de la Naturalesa impresions consemblantas á las que 'n rebém nosaltres, y avans que nosaltres ne reberen los psimers que hi habitaren,

Jo sé que Catalunya existirá; y sens que 's desbordi ma imaginació puch figurarme lo que en temps no llunyans ha de esser nostra terra.

Sí; sense ser visionari jo 'm traslado ob lo pensament al primer ters del sigle que está pera venir, y trobant á Catalunya constituhida de molt temps avans d' una manera autonómica, y enterament refeta, funcionant ab tota regularitat al costat dels demés territoris de la Península dintre d' un sistema regional, obro la historia que en aquell moment s' está escribint dels sucessos que á sa organisació procediren.

A mitjans del sigle passat diuhen los primers fulls de eixa historia cuant durava encara lo marasme y ensopiment en que després de Felip V. havía caygut Catalunya, los fills d' aquesta terra, tal volta á consecuencia del nou desenrotllo que prengueren las ciencias y las lletras, comensaren á adonarse de que tenían llengua, de que tenían dret, de que tenían historia, y que aquesta historia, dret y llengua circunscrits en territori propi determinavan una nacionalitat verdadera. Al principi foren aquestas ideas foguerades de patriotisme, que espantavan als mateixos que las produhían. Crits que escapavan de sos cors sense adonarsen y que reprimían dins lo pit tant prest com s' en apercibian. Deyan en vers moltas vegadas lo que negavan, ó quant menos procuravan disfrassar en prosa. En Aribau, per exemple, trobantse foraster en las terras de Castella, ahont una enganyosa sort l' havía portat exclamava.

. . . . . .

Oh serras desiguals que allá en la *Patria* mía...

Altre dels apóstols d' aquell renaixement qual nom per lo humil no cal citarlo, dos dias avants de morir en la propia capital d' Espanya plé d' anyoransa suspirava dihent

Sant Tomás de Nadal
n' es ben trista diada
pels fills de Barcelona
qu' están lluny de sa pátria.

Pero aquell estol de catalans que sentían la Pátria y 's trobavan fora d' ella sense sortir d' Espanya en cuant posavan lo peu fora de Catalunya, aquel estol de bons patricis espantats de si mateixos feyan mil protestas d' espanyolisme tan bon punt una d' aquellas notas se 'ls hi escapava de l' ánima.

Havían prés part en la vida pública al iniciarse la época constitucional, y afiliats en un ó en altre dels dos partits que ab bandera desplegada se disputavan la direcció d' Espanya, creyan, de bona fe, que 'l parlamentarisme era font de llibertat, y que aquesta llibertat, podía sustituhir las llibertats per las qne instintivament suspiravan.

Homes de partit may pogueren despendrers per complert de sos compromisos. Aixís fou que no entenent be los crits de Pátria que de sos pits brollavan se limitaren dárloshi espansió literaria. Restauraren los Jochs Florals, aquets Jochs que avuy son la festa capdal de nostra terra; y en volums anyals d' aquesta festa se troba 'l procés de la nova idea.

En los primers anys tot era encongiments y recels, després van disminuhint las protestas, y mes tart entonan los trovadors ab aplauso del públich himnes patrióticns dels que 'n dona mostra la musa vigorosa d' en Jaume Collel quant exclama

Poble que mereix ser lliure
si no li donan s' ho pren.

Es que á la regeneració iniciadora del moviment li havía succehit una nova regeneració; que havent vingut á la vida pública, quant los partits polítichs sense ideals ni bandera mostravan sas asquerosas llagas se 'n aparta ab repugnancia.

Aquell jovent, que en la edat que 's viu de la poesía, apaga la set en las fonts literarias que li havía obert la generació precedent, trobá al mateix temps honest y saludables espargiment seguint en romiatje recreatiu y científich los monuments de nostra terra. Entre las románicas y góticas de sos antichs monastirs vegé clara la personalitat individual y autonómica de Catalunya; y aquell jovent deslligat de compromisos y convensut de que tenía llengua propia, de que tenía dret y de que tenía historia, tregué d' aqueixas fundamentals premisas las naturals consecuencias.

Si Catalunya te Llengua, digué, no es just ni es convenient ni digne que s' imposi una llengua forastera.

Si Catalunya te historia y aquesta histora representa una personalitat, just es que se li deixi fer via.

Si Catalunya te dret, y aquest dret está conforme ab son modo d' esser, no deuhen sutituhirse las lleys que l' integran per altres lleys nascudas al impuls de necessitats diferentas.

Pero aquell jovent digué mes, digué: aqueix dret no pot quedar estacionari, ha de satisfer necessitats novas, y com aquestas necessitats nosaltres som los únichs que podém compéndrelas, nosaltres som los que hem de reformarlo; pera reformar lo dret se necessita poder llegislatiu; vinga donchs lo poder llegislatiu que es nostre.

Pera aplicar lo dret no basta coneixer la lletra freda de la Lley; es necessari coneixer l' esperit que 'l vivifica que no está en los códichs sino en las prácticas del mateix poble que li dona vida. Nosaltres som los únichs que 'l podém coneixer: torneunos lo poder judicial que es nostre.

Torneunos, digué, la administració de nostres interessos: torneunos la plenitut de facultats y drets inherents á nostra constitució interina; en una paraula, digué, torneunos Catalunya, que Catalunya es nostra.

Aquells joves formavan escola y metrres son crit ressonava en altras regións espanyolas, s' agruparen, comunicaren entre si sas aspiracións, crearen Centres, promogueren meetings y no perderen ocasió de propagar la nova idea.

Tocaren prompte de que del terreno merament especulatiu passés al de la realitat ó práctica, comprenent que pera lograrho debían presentar en forma concreta los principis que havían estudiat y sostingut fins allavors en abstracte.

Al efecte aquells Centres que ara han desaparegut, ó han deixat lo sobre nom de catalanistas que havían pres quan eran Centres de propaganda, ne formaren un de general y al comensar l' última decada del sigle, congregaren una reunió de delegats de totas las comarcas, en lo que varen formular las bases de la Constitució que ara 'ns regeix, d' aquesta Constitució que reservant al Poder central del Estat espanyol tot quant se refereix á sas relacions ab altras, conservá á cada una d' ellas plena autonomía en lo interior y deixá que manifestessin ab son régimen y gobern los carácters distins de sa personalitat respectiva.

Devant dels obstacles que per tot arreu se 'ls hi creava sembla que devían defallir, y sobre tot apar que no defallíssin devant de la oposició que servintse de la calumnia, de las amenassas y lo que es pitjor, del ridícul, los hi feyan los que vivían enfangats en lo llot de la política.

Aconteixements de corácter universal precipitaren la evolució que 's operava.

La cuestió social, lo problema etern de la humaniat se plantejá llavors ab carácter cosmopolita y amenassador com jamay s' havía presentat en edats passadas. Las massas obreras sense fé, sens esperit de pátria, sens altres ideals que 'ls que naixen del desquilibri exigian benestar material, quant lo benestar que no tenian era 'l de l' ánima.

Los goberns, dintre del corrumput y corruptor sistema parlamentari, en la agonía, no oferían altras solucions que las de la forsa.

Allavors, los elements sans de la societat en totas sas classes giravan esparverats los ulls envers l' Iglesia, que 'ls hi mostrava, no las institucions del sigle 16, 17 y 18 fomentadas per la monarquía quant apartanse aquestas de sas antigas tradicions havía caigut en brassos del protentantisme, sino las institucions antigas, las que 's fonamentan en la llibertat cristiana; y aquells elements ávits de pau moral y material se aplegaren en Espanya baix la bandera regional que havía enarbolat Catalunya en la que hi ha escrits los mots de Fé y de Pátria.

Dels avensos de la nova idea pot donar fermansa la préssa que allavors se davan los que vivian de la política á afiliarshi moguts no per lo remordiment, sino pera poder sas tisfer al dia del triomf sos sentiments de egoisme, codicia, vanitat y superbia.

L' hora soná al fi; y al arrbar á aquest punt per cessar en la lectura de l' historia comensada, no he de acudir al recurs retórich y pueril de que s' han acabat sos fulls; no, no son sos fulls lo que falta, lo que nos falta es poder pera llegir en lo llibre del porvenir escrit per la má de Deu, si vindrá per via natural y pacífica ó ab extremituts convulsivas lo dia que s' acosta.

Tancats dins los límits de las imperfectas facultats humanas, consolemnos, donchs, sabent que l' hora de llibertat es arribada, que prompte los catalans tornarán á tenir Pátria y que Catalunya de nou deixará escritas ab lletras d' or novas gestas gloriosas en lo llibre de l' Historia.

HE DIT.

FAULAS ARABES

Un esparvé oprimia entre sas urpas
una tórtra molt mansa que li deya:
—Diuen qu' un Deu als débils may oblida,
un Deu qu' es venjador de la ignoscencia.
—¿Encara t' atreveixes á dubtarne?
li deya l' esparver; ¡quina blasfemia!
has de morí en mas urpas, bestia impía,
per cástich just de ta malvada llengua.—
Y l' esparver sa víctima plomava
y ab santa indignació se la menjava.

—

Un avar pert son tresor
y 's desespera;
no 's pot pas aconsolar
de cap manera.
Vol penjarse y tot seguit
frisós recorda
que li falta lo millor;
falta la corda.
Com la corda val molts sous
no vol comprarla;
mes com l' ha de menester
ja sab robarla.
A la forca 'l varen dur
y alegre deya:
—¡Quina sort! morir de franch
jo no m' ho creya.—

—

En bella nit d' istiu
una cuca de llum á la l' herba jeya
ó fent camí 's distreya
son llanternó mostrant inofensiu.
Un gripau, que la llum no pot sufrí,
li etgega son verí.
—¿Quin dany t' he fet, quin dany? la cuca deya
mentres moría rastrejant son cau.
—¿Perqué brillas? va dirli lo gripau.

Arreglat del francés per JASCINTO TORRES REYATÓ.

21 Maig 1891.

CENTRE CATALÁ DE MANLLEU

SEGON CERTÁMEN LITERARI

CARTELL

I.—UNA FLOR NATURAL. S' adjudicará á la mellor poesía, qual tema se deixa al bon gust del autor. Lo poeta ne fará present á la dama de sa elecció, que será proclamada Reyna, y presidirá la festa.

II.—UU BROT DE ROURE D' OR Y ARGENT. Será donat á qui ab més alta inspiració cante un fet histórich de la terra catalana.

III.—UNA VIOLA D' OR Y ARGENT. S' adjudicará á la mellor poesía de carácter moral ó religiós.

IV.—UN OBJECTE ARTÍSTICH, premi cedit pel *M. I. Ajuntament* de aquesta Vila, al autor de la mellor "Historia de Manlleu„.

V.—UN OBJECTE D' ART, ofrena del *Excm. é Il-lm. Sr. Dr. D. Joseph Morgades y Gili*, Bisbe de Vich. Se adjudicará al treball en que mellor se desenrotlli lo següent tema: "Interés que en tot temps ha tingut la Iglesia á favor de la classe obrera, y medis que ha empleat pera procurar son benestar temporal en relació ab la vida eterna„.

VI.—UN OBJECTE D' ART, premi de que n' es donador lo *Dr. D. Ramon Nofrarias*, Ecónomo d' aquesta Parroquia, al autor de la mellor poesía que cante las glorias de Maria Santíssima.

VII.—UN OBJECTE ARTÍSTICH, ofert per la *Excma. Diputació Provincial de Barcelona*, á la mellor Monografía relativa á historia, costums, industria ó agricultura de Manlleu y sa encontrada.

VIII.—FACSÍMIL de la primera edició de *D. Quijote de la Mancha*, ricament enquadernat, premi del *Dr. D. Joaquim Badía y Andreu*, Diputat Provincial. Se donará á la mellor poesía festiva referent á una costum popular de Catalunya.

IX.—UN OBJECTE D' ART, ofrena de *D. Albert Russinyol y Prats*, Diputat Provincial. Se adjudicará al autor de la mellor Monografía histórica sobre l' antich castell de Manlleu y sos Senyors.

X.—UN OBJECTE ARTÍSTICH del *M. Il-lre. Dr. D. Jaume Dachs y Sabatés*, Canónge de la Seo de Tarragona, á la mellor Monografía referent á la estada dels Alarbs en la Plana de Vich.

XI.—UNA JOYA ARTÍSTICA, qu' ofereix la Societat Coral *La Estrella* de Manlleu, pera la mellor Memoria sobre las ventatjas que porta al individuo lo pertenéixer á una Societat moral instructiva y recreativa.

XII.—UN OBJECTE D' ART, donatiu d' alguns Industrials de la present Vila, á qui millor tracti l' origen, desenrotllo y vicissituts de la industria cotonera en Manllau.

XIII.—UNA JOYA D' OR Y ARGENT, oferta per D. Rafael Puget y Munt, al autor de la millor Oda á Manlleu.

Lo jurat concedirá, además, los accessits y mencions honoríficas que consideri merescuts.

Las composicions deurán ésser inéditas y escritas en catalá antich ó modern.

Compondrán lo Jurat los senyors següents:

Dr. D. Martí Genís y Aguilar, President.—*D. Ramon Arabia y Solanas.—D. Fran-*

cisco X. de Prats y Casas.—Dr. D. Francisco X. Garriga y Palau.—D. Joseph Casas y Reig, Secretari.

Tots los treballs deurán ésser remesos al Secretari del Jurat, carrer del Call del Ter, núm. 50, abans del dia 1er de Agost prop vinent, acompanyats de un plech clos que contingui lo nom del autor y duga en lo sobrescrit lo títol y lema de la composició. Los plechs dels noms d' autors no premiats, se cremarán durant l' acte de la festa.

Lo CENTRE se reserva per un any la propietat de las obras premiadas.

Manlleu, 30 de Maig de 1891.—La Junta del CENTRE: *Domingo Torrent*, President.—*Valentí Baulenas y Vinyas.—Francisco Salvans.—Joseph Casas y Reig.—Joseph Gonfaus.—Francisco Pallás*, Secretari.

NOVAS

La professó celebrada 'l diumenge passat per la Parroquia de la Concepció, se vejé sumament concorreguda, lo mateix que la del dijous, vuytada de *Corpus*, que també, ho fou ab tot y ser dia de travall.

Aquest dematí se celebrará en l' Parroquia de Sant Feliu un solemne ofici que l' Academia Católica dedica al Sagrat Cor de Jesús.

Se cantará la grant Missa de Gounod, y á la tarde hi haurá esposició de S. D. M.

Hem sigut convidats, ab un ofici redactat en catalá pera la solemne festa anyal dedicada al Sagrat Cor de Jesús que la *Associació de Católichs* d' aquesta ciutat celebrará lo próxim diumenge dia 7 del corrent.

A las set y mitxa del matí se celebrará missa de comunió general en la parroquial Iglesia de la Puríssima Concepció, ab plática preparatoria que dirá el distingit orador Reverent P. Jaume Capdevila, Escolapi.

A las deu, en la propia Iglesia, se cantará per la escolanía de la parroquia y á gran orquesta aumentada fins á 25 professors, la Missa solemne de Santa Cecilia, de Ch. Gounod. Ocupará la cátedra del Esperit Sant l' elocuent predicador Rvnt. P. Francisco Riera, de las Escolas Pias de Barcelona, l' altar major estará ricament adornat é iluminat.

A las vuit y mitja de la nit, tindrá lloch en lo local de la Associació una extraordinaria vetllada literari-musical.

Segons noticias pasan ja de 14 los premis oferts pera 'l certámen literari que projecta celebrar en los dias de la próxima Festa Major de aquesta ciutat, la Secció Catalanista de la Associació de Católichs.

Era d' esperar que las Corporacions sabadellencas, corresponguessin á la crida que en honor á las lletras catalanas, los hi ha dirigit la esmentada Secció Catalanista.

Entre 'ls ofertors de premis, hi figura la Diputació Provincial de Barcelona.

¡Aixó ray, que no pot portar compromisos!

La Diputació Provincial de Barcelona ha desestimat la solicitut presentada per las més importants associacions de Catalunya, demanant la creació de una cátedra lliure de dret civil catalá en nostra Universitat literaria.

Y lo que es més de doldrer, s' lo que proba més la idea política que regna en absolut en aquella histórica corporació, es que l' acort fou prés sens discussió de cap classe y per unanimitat.

Lo que no logran las tendencias políticas qu' acostuman á portar sempre la discordia, ho ha lograt l' assumpto patriótich de la solicitut presentada, pero ha sigut pera combatrerla.

Com si 's tractés del enemich comú, tots los diputats provincials han unit sos esforsos pera enfonsarla.

Ni un sol, entre tants, ha tingut lo valor suficient pera defensar la justicia de la creació que 's demanava.

Per lo que toca al representant de Sabadell en aquella Corporació, avuy sols nos limitém á donarli las gracias per las sevas gestions *en pró* de la solicitut presentada y firmada per varias importantíssimas Associacions de Sabadell, las quals deuhen agrahirli molt al Sr. Griera lo seu..... silenci.

També deu pensar qu' es preferible subvencionar *carreras de cavalls y Ateneos* ahont s' hi juga descaradament y s' hi canta y balla flamench, que distreurer fondos per una *cátedra de dret civil catalá*, qüals profitosos resultats pera Catalunya, éll més que molts altres deuría apreciar degut á la carrera que exérceix.

Pero devant de Catalunya, que solicitava lo que de dret li pertoca, los que 's titulan representants seus, han callat com morts, permetent la consumació d' una nova injusticia.

Pera 'ls verdaders catalans sols nos queda, al parlar de la Diputació Provincial de Barcelona, lo remey de copiar al insigne Ayala.

¡Qué espantosa soledad!

Recomaném á las botigas de robas y altres objectes, que vaigin ab cuydado al entregar lo que se 'ls demani, si no coneixen á la persona que 's presenta á fer la compra, puig s' ha dat lo cas en pochs dias, d' haverse presentat en varias botigas, dugas donas á recullir género en nom d' un amich nostre, suscriptor d' aquest periódich, conseguint las *timadoras* sorpendrer la bona fé dels botiguers, quins refiats del nom que aquellas usaren, los hi entregaren sens cap temor lo que demanavan.

Lo que posem al coneixement dels establiments de nostra ciutat, fi de que no estigan desprevinguts y sigan víctimas d' aquest robo de nou sistema.

Lo próxim dimecres dia 10 se celebrarán los funerals de D.ª Catarina Baqués Coll, (A. C. S.) en la Parroquia de S. Feliu, á las vuit y mitja del matí.

Dos vehins del carrer de Riego á dos quarts de sis del dematí del divendres passat, tingueren una acalorada disputa, y segons se diu, de las paraulas han anat á las mans acabant per sortirne un d' ells ferit d' una bala que li fou estreta pel metge forense.

L' agresor fou prés inmediatament.

Hem rebut un exemplar de *Gaziel*, poema de Apeles Mestres, ilustrat per lo mateix autor, á qui agrahim l' obsequi prometent ocupárnosen en un dels vinents números.

Imprempta y Enquadernacions de J. Comas, Madoz 31 y 35 y Sol 138, teléfono n.º 46.—SABADELL